

S. METHOD. 219. Maria Virgo omnibus generationibus excellentior est, omnibusque visibilibus, atque invisibilibus operibus longe prestantior declaratur. *De Purificat. B. M.*

S. PETRUS DAMIANUS. 220. Dignum est, ut quae laudum praemia meretur ab Angelis, obsequis etiam frequentetur humanis: eique post Deum totus orbis exhibeat laudem, per quam suscepit propriae salutis auctorem. Lib. 6, epist. 29, *ad Stephanum monach.*
221. Optima spes est apud Mariam habere confugium; quae inter omnes caelestis curiae senatores, impetrandi apud Deum primum obtinet locum. *Ibid.*

222. Ascendit Salvator in caelum potestativae virtutis imperio, non angelorum auxilio fultus: assumpta est Maria in caelum, sed gratiae sublevaris iudicio, et auxiliantibus angelis. *Serm. 40, de Assumpt. B. M. V.*

223. Quid sanctitatis, quid iustitiae, quid religionis, quid perfectionis singularis Mariae virgini deesse potuit, quae totius divinae gratiae charismate plena fuit? *Serm. 46, de Nativ. B. M. V.*
224. Nec mirum si cunctarum merita transcendat mortalium, quae et ipsa superexcedit celsitudinem angelorum. *Ibid.*

225. Per beatissimam virginem Mariam non solum amissa olim vita hominibus redditur, sed etiam beatitudo angelicæ sublimitatis augetur. *Ibid.*

226. O mirabiliter fecunda virginitas, quae novo et inaudito miraculo, et mater diu possidet Virgo. *Ibid.*

227. Per mulierem infusa est maledictio terrae, per mulierem redditur benedictio terrae; largissimum benedictionis novae fluentum, totum detersit maledictionis antiquae contagium. *Ibid.*

228. Beata virgo Maria, licet de generosa sit Patrum stirpe progenita, ab illo tamen trahit excellentissimae nobilitatis genus, qui de illa est novo nascendi genere procreatus, et per clarissimam sobolem, omnem humani stemmatis excedit nobilitatem: clara proavorum titulus, sed incomparabiliter clarior generositate prolis; filia sigillidem regum, sed mater Regis regum. *Ibid.*

229. Non ad aeterni Iudicii poterit perire conspectum, qui genitricis ejus sibi providit auxilium. *Opusc. 33, cap. 2.*

S. PETRUS NAUBIT. AB. CLUNIAE. 230. Beata Maria, in carne etiam posita, omnem creaturam vel humanam, vel angelicam summo transcendit. Lib. 3, epist. 7 *ad Gregor.*

S. RUPERT. AB. 231. Propheticæ erat Maria, prophetis, in quam nulli prophetarum comparanda, ejus in sacrarium pectoris Spiritus sanctus prophetas omnes convexerat. Lib. 1, *de Spiritu sancto.*
232. pulchritudo tua, pudicitia est, et pudica-

rum omnium virginum, viduarum atque continentium pudicitia, religiositas aut verecundia, tuis genis, tuis oculis comparata, non est verecundia, non est religiositas, non est autem vix meretur dici pudicitia. Lib. 1 *in Cant. cap. 1.*

233. Quid in te, o dilectissima dilectarum, Virgo virginum, laudatur a dilecto laudabili, quem laudat chorus angelorum? *Prose.*

234. Laudatur simplicitas, munditia, innocentia, doctrina, verecundia, humilitas, mentis et carnis integritas, sive incorrupta virginitas.

235. In oculis simplicitas, in capillis cogitationum tuarum munditia, in dentibus innocentia, in labiis doctrina, in genis verecundia, in cæle humilitas, in uberibus tuis admiranda et spectabilis eum fecunditate virginitas.

236. Simplicitas tua, prudentia tua est: munditia tua, supernorum desiderium est: innocentia tua, religiositas est: humilitas tua, vera contra diabolum fortitudo est; virginitas tua, matrum decus est. Lib. 3, *super Cant. cap. iv, super illud: Quam pulchra es, amica mea!*

237. *Oculi tui columbarum.* Hæc namque avicula sine felle est, et tu maxime, o misericordium mater! sine felle es, nihil enim unquam habuisti invidia, nihil odii, quod familiare est rapacibus corvis. *Ibid., cap. 3.*

238. Sub Christo maxima fuit B. Mariae virginis puritas. Part. 5, *quaest. 27, art. 2.*

239. Beata virgo non solum erat pura in se sed etiam puritatem procuravit aliis. *Opusc. 8 super Ave Maria.*

240. Si malignus hostis vos tentat, Mariam invocate, Mariam salutate, Mariam cogitate, Mariam nominare, Mariam honorate, Mariam glorificate, Mariam vos commendate. *Serm. 21 ad Novit. div. 4.*

241. Maria est omnium virginum, virgo prudentissima; omnium feminarum, femina pudicissima; omnium matronarum, matron honestissima; omnium puellarum, puella speciosissima; omnium domicellarum, domicella venustissima; omnium reginarum, regina nobilissima. *Ibid., serm. 25.*

242. O summe venerabilis virgo Maria, virginitate candidissima, humilitate profundissima, charitate ferventissima, patientia mitissima, misericordia plenissima, oratione devotissima, meditatione purissima, contemplationis altissima, compassione suavissima, consilio prudentissima, auxilio potentissima. *Ibid., div. 4.*

243. O summe veneranda virgo Maria, aula Dei, porta caeli, paradisi deliciarum, putens gratiarum, angelorum gloria, hominum letitia, forma morum, virtutum splendor, lucerna vite,

spes egenorum, salus infirmorum, mater orphanorum. *Ibid.*

244. Invocanda est Maria ab omnibus Christi fidelibus: nam dulce nomen Mariae fiduciam donat invocanti et nominanti. *De Virginitate claustr., cap. 15.*

S. THOMAS A VILLANO. 245. Quidquid in quolibet sancto fuit illustre, in virgine Maria fuit, in illa patientia Job, mansuetudo Moysi, fides Abraham, castitas Joseph, humilitas David, sapientia Salomonis, zelus Elias, puritas virginum, fortitudo martyrum, devotio confessorum, sapientia doctorum, contemptus mundi anachoretarum. *Conc. 3 de Nativ. B. M.*

246. O homo! in quacumque tribulatione ad Mariam fuge, sive peccatis afflictus, sive persecutionibus attritus, sive temptationibus turbatus, hanc turrim petito, ad Mariam confugio. *Conc. 1 de Assumpt. B. M.*

S. ZENO EPISCOPUS ET MART. 247. O magnum sacramentum! Maria Virgo incorrupta concepit, post conceptum Virgo peperit, post partum Virgo permansit. *Serm. 2 de Nat. Christi.*

Vide etiam tit. *Conceptio immaculata, per totum; Intercessio, sent. 60; Martyrium, sent. 265; Privilegium, sent. 14; Seductio, sent. 23.*

MARIE CONCEPTIO IMMACULATA.

Vide conceptio immaculata.

MARTYRIUM.

S. ANTONIN. *Etymologia.* Martyr est græcum, latine interpretatur Testis: per excellentiam autem dicuntur martyres, testes, qui propter Deum sustinent mortem: quia non potest esse efficacis testimonium ejus, quod dicit quis, vel fatetur, quam confirmando quod verum sit, vel iustum, sustinere mortem patienter. Part. 3, tit. xxxi, cap. 9, § 1.

Definitio. Martyrium est expurgatio peccatorum cum gloria. Lib. 4 *Stromat.*

Martyrium est actus virtutis, quæ aliquis contra persequentium impetum firmiter in iustitia et veritate permanet. 2, 2 *quaest. 124, art. 1.*

Divisio. Tria genera sunt martyrii: castitas, in juvene, largitas in paupere, abstinencia in abundantia. *Expos. 1, super Psalm cxviii, in illud: Narraverunt mihi iniqui fabulationes.*

Duo sunt martyrii genera: unum in aperta passione, alterum in occulta animi virtute. *Prosec.* Nam multi hostis insidias tolerantes, et cunctis carnalibus desideris resistentes, per hoc quod in corde suo Deo omnipotenti mactaverunt, etiam pacis tempore martyres facti sunt, qui etiam persecutionis non tempus existeret, martyres esse potuerunt. Lib. 7, *Etymol. cap. 11.*

1. Non ideo laudabilis virginitas, quia in martyribus reperitur, sed quia ipsa martyres facit. Lib. 1, *de Virginitate.*

2. Ipsa mors martyrum, premium vite est. *In Orat. de fele Resurr.*

3. Cum judicatur martyr, et condemnatur, tunc vincit, atque prostrat persecutorem. *Serm. 76 de Natali sanctorum Martyrum.*

4. Martyr cum patitur, non sibi tantum patitur, sed et civibus: sibi enim patitur ad premium, civibus ad exemplum: sibi patitur ad regnum, civibus ad salutem. *Serm. 77.*

5. Cuncti martyres devotissime percolendi sunt, sed specialiter ii venerandi sunt a nobis, quorum reliquias possidemus. *Prose.*

6. Et ideo, Fratres, veneremur eos in sæculo, quos defensores habere possumus in futuro. *Ibid.*

7. Martyrii mater, est fides catholica, *Serm. 93.*

8. Martyres principes sunt fidei, intercessores mundi, preces regni, coheredes. *Dei lib.*

9. Tolle martyrum certamina, tulisti coronas: tolle cruciatum, tulisti beatitudines. Lib. 1 *super Lucam, cap. 4, in illud: Diabolus recessit ab illo.*

10. Nullatenus seipsum potest homo magis dare Deo, quam cum se morti tradit ad honorem illius. Lib. 2, *Cur Deus, cap. 11.*

11. Anima martyris frama est splendida charitate, acuta veritate, vibrata Dei virtute. Part. 4, tit. iii, cap. 3, § 2.

12. Martyrium triplex est sine sanguine: paritas in ubertate, quæ fuit in David; liberalitas in paupertate, ut in Tobia; castitas in juventute, ut in Joseph in *Egypto, Ibid.*

13. Lapidis Vespiano dulces fuerunt, *Serm. Dom. infra octav. Nativ.*

14. Veri martyres illi sunt, de quibus Dominus ait: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam; non ergo qui propter iniquitatem, et propter christianæ utilitatis impiam diversionem: sed qui propter iustitiam persecutionem patiuntur, hi martyres veri sunt.* *Epist. 50 ad Bonifac.*

15. Disputando et scribendo monstravimus hæreticos non posse habere martyrum mortem, quia christianorum non habent vitam: cum martyrem non faciat poena, sed causa. *Epist. 61 ad Dulcitium.*

16. Centesimus fructus, martyrum est. Lib. 4, *Quest. evang. quæst. 9, super illud Matth. 13: Alit centesimum.*

17. Tota iustitia hæc est, virginitas, sacerdotium, et martyrium. Lib. 2, *de Alrab, sacra Script., esp. 3.*

18. Non nos martyribus templa sacerdotia,

S. AMBROS.

S. ANSELM.

S. ANTON.

S. ANT. DE PADOVA.

S. AUGUST.

sacra, et sacrificia constituimus, quoniam non ipsi sed Deus oritur nobis est Deus: honoramus suae memoriae eorum, tanquam sanctorum, hominum Dei, qui usque ad mortem sanctorum corporum pro veritate certarunt. Lib. 8. *De Civ. Dei*, cap. 27.

19. Nulli martyrum, sed ipsi Deo, quamvis in memoriae martyrum, constitutum altaria. *Prose.*
20. Columnae martyres eo cultu dilectionis et societatis, quo et in hac vita coluntur sancti homines, quorum cor ad talem pro evangelica veritate passionem paratum esse sentimus. Lib. 20 *contra Faustum*, cap. 11.

21. Laus martyrum est, non in poena, sed in causa: non persecutionem pati, non teneri, non flagellari, non includi, non proscribi, non occidi laus est: sed habendo causam bonam ista pati, haec laus est: laus enim est in causa bonitate, non in poena acerbitate. Super *Psalm. lxxviii*.

22. Martyres non facit poena, sed causa: nam si poena martyres faceret, omnia metalla martyribus plena essent, omnes catenae martyres traherent, omnes qui gladio feriuntur, coronarentur. Super *Psalm. lxxxiv*, conc. 2.

23. Multi martyres multa tormenta passi sunt, sed nihil sic elucet quomodo caput martyrum; ibi melius intuemur, quod illi experti sunt. Super *Psalm. lxxiii*, vers. 2.

24. Martyrium Christi, et apud homines, et in hoc mundo non solum non est opprobrium, sed magnum est ornamentum. Super *Psalm. cxviii*, conc. 9.

25. Quanta mala passi sunt martyres, quanta exilia, quanta tormenta! squalores carcerum, stricturas catenarum, sevities ferarum, ardorem flammarum, aculeos contumeliarum. Super *Psalm. cxxvii*, vers. 5.

26. Saeculi homines infelicitate felices sunt, martyres autem feliciter infelices erant: erant enim adtempus infelices, sed in aeternum felices. *Ibid.*
27. Quam mirandi generis mors est, cui parum fuit non esse in poenis, nisi esset insuper in deliciis. Tract. 65, super *Evangelium Joann.*, cap. 13.

28. Si nulla esset mortis, vel parva molestia, non esset tam magna martyrum gloria. *Ibid.*, tract. 123.

29. Perpetua et felicitas (nomina sanctorum feminarum) merces est sanctorum omnium martyrum. *De Tempore barbarico*, cap. 6.

30. Habet pax martyres suos: nam iracundiam mitigare, libidinem fugere, justitiam custodire, cupiditatem contemnere, pars magna est martyrii. *De Honest. mulier.*, cap. 1.

31. Omnibus christianis martyria deesse non possunt: sicut castitas, veritas, et justitia Christus

est, sic et ille qui eis insidiatur persecutor Christi est: ille vero qui castitatem, veritatem, et justitiam in aliis defensare, et in seipso custodire voluerit, martyr est. *Ibid.*, cap. 3.

32. Injuria est pro martyre orare ejus nos debemus orationibus commendari. *De Verb. Apost.*, serm. 17.

33. Si nulla esset mortis amaritudo, non esset magna martyrum fortitudo. *Ibid.*, serm. 33.

34. Licet Christi Passio nobis sufficiat ad salutem, tamen etiam sanctorum martyrium nobis contulit ad exemplum. Sermon 3 *sanctorum Petri et Pauli*.

35. Martyrum confessio, quanto in passione est fortior, tanto est clarior in honore. Sermon 1. *sanctorum omnium*,

36. Martyrium est indulgentia criminum, virtutum caput, occasio justitiae, Dominicae Passionis imitatio. Sermon 5 *de Martyribus*.

37. Haec est vox Martyrum, omnia tolerare, et de se nihil presumere; illum diligere, qui gloriatur in suis. *Ibid.*, serm. 6.

38. Eligite martyrum causas, si vultis pervenire ad martyrum palmas. *Ibid.*

39. Martyrium non tantum effusione sanguinis, sed etiam abstinentia peccatorum, et exercitatione divinarum praeceptorum perficitur. Sermon 44 *ad Fratres in exilio*.

40. Non putemus tantum in effusione sanguinis, esse martyrium, semper martyrium est christianis et religiosis. *Ibid.*, serm. 60.

41. Ab inferiore martyr accipit sententiam, a superiori coronam. Hab. in *Decretis Gratiani* part. 2, causa 41, quest. 3, conc. *Evi*.

42. Reges venerati sunt sanguinem martyrum, quem diabolico furore fuderunt. Lib. 48 *de Civ. Dei*, cap. 50.

43. Martyrium extra Ecclesiam, etiam pro Christo susceptum, poenam habet, non coronam. In sermone *de Gestis cum Emerito*.

44. Quis modus aut quae salicis Martyrum memoriam prosequendi erit, illi praesertim qui eorum amore ac charitate magnopere tenetur? Nam honor in bonis a conservis collatus, benevolentiae significationem apud communem Dominum habet. Hom. 20 *de Quadragesima Martyr*.

45. Per martyria veritas fidei clarius elucescit quando paratus est homo mori pro veritate, quam praedicat. Sermon 1 *Domini Quinquagesimae*, art. 2, cap. 3.

46. In martyribus facit mortem preciosam aliquando sola causa, aliquando causa pariter et vita. Sermon 24 *de Parvis sermone*.

47. Martyrium sine sanguine triplex est: paritas in ubertate, largitas in paupertate, castitas in juvenute. In suis. *Sent.*, cap. *Martyrium*.

S. BASILIUS
MAGNUS.

S. BERNARDUS
SENESENSIS.

S. BERNARDUS.

48. Non superbi vel arrogantes, sed humiles potius, qui de se presumere nesciunt, martyrii idonei sunt. Sermon 47 *super Cant.*

BOETIUS. 49. Nonnulli venerandum nomen gloriose mortis pretio emerunt. Libro 4 *de Consolat. Philoso.*, Prosa 6.

S. BONAV. 50. O quam gloriosum est mori pro veritate, quam etsi non convertat audientem, coronat tamen praedicantem! Sermon 4, *Domini 4 post Pent.*

51. Sine ferro et flammis Martyres esse possumus, si patientiam in animo veraciter conservemus. Sermon 3 *de Sancto Andrea*.

52. Qui unquam reges, qui principes, qui barones, aut nobiles a mundo honorantur, ut martyres? immo ut Martyrum crura? Major longe, major honor exhibetur Stephano, sive Laurentio, quam Alexandro, sive Apostatae Juliano. Sermon 2 *de Uno mart.*

CASSIODORUS. 53. Sine labore et dolore corporis consumari non potest corona martyrii. Super *Psalm. ix*, vers. 29, *Labor et dolor*.

54. Tribulationibus crebris, atque martyriis, robur animae condescit. Super *Psalm. lxx*, vers. 40.

45. Multi sanctissimi tribulationibus appetiti, certamen atrocissimum sustinentes, martyrii coronam consummata clade meruerunt. Super *Psalm. cxxviii*, vers. 1.

S. CYPRIANUS. 56. Confessio quanto in passione fortior, tanto clarior et major in honore est. Epist. *ad Mart. et Confess.*

57. Martyrum certamen, coeleste certamen est, certamen Dei, certamen spiritale, praelium Christi. *Ibid.*

58. Non minor est martyrii gloria, non publice et inter multos perisse, cum pereundi causa sit propter Christum perire. Epist. 56, cap. 1.

59. Esse martyr non potest, qui in Ecclesia non est. *De Unitate Ecclesiae*, cap. 8.

60. Martyrium fundamentum est vite et fidei, praesidium salutis, vinculum libertatis et honoris. *De Laude Mart.*, cap. 2.

61. Res summa martyrium est. *Ibid.*, cap. 3.

62. Martyrium est delictorum finis, periculi terminus, dulcis salutis, magister patientiae, domus vite. *Ibid.*

63. Martyr morte vitam condemnat, ut vitam morte custodiat. *Ibid.*, cap. 4.

64. Martyrii est inestimabilis gloria, infinita mensura, immaculata victoria, nobilis virtus, incomparabilis titulus, triumphus immensus. *Ibid.*, cap. 16.

65. Martyrium appellatur tam corona, quam baptisma; quia baptizatur pariter et coronatur. *De Singulari Cleric.*, cap. 20.

66. Non martyr est omnis, qui occiditur; occiduntur enim et sicarii et piratae: quis non supplicium facit martyrem, sed causa. *De Duplici martyrio*, cap. 6.

67. Martyres sunt, nec martyrum corona frustabuntur monachi, qui vere monachi sunt, et apud Deum carnem suam crucifixerunt: ac virgines quae vere virgines sunt. *Ibid.*, cap. 14.

68. Fides est, quae pugnat et superat in martyribus, nec quisquam defecit in tormentis, nisi fidei defectu. *Ibid.*, cap. 17.

69. In Dei servis (apud quos cogitatur, et martyrium mente concipitur) animus ad bonum deditus Deo iudice coronatur: aliud enim deusse martyrium, habetur in *Decretis Gratiani*, part. 2 *de Penit.*, dist. 1, can. *Nunquid*.

70. Martyres imitari, vicentur illi tyrannos sua modestia atque longanimitate: vince et tu tyrannidem passionum tuarum, iisdem instructis armis. *Prose.*

71. Illi palam martyres fuerunt, at tu in secreto saltem martyrem perfectum te prebe: illi in aperto certamen consummarunt, perlice tu quoque certamen in occulto. *De Laudibus Martyr.*

72. Duplex martyrium est: unum succumbere gladiis impiorum; alterum in infirmitatibus et adversitatibus in animo patientiam custodire. Epist. *ad Damas. pap. de Morte D. Hieron.*

73. Quam pretiosa sunt martyrum vulnera, quam gloriosa ceratamina; inter quae tormentis sunt viventes, et mortibus triumphantes. Sermon *de S. Genesio*.

74. Martyres Christi occidi possunt, flecti nequeunt. Sermon 23 *super Cant.*

75. Laus est in causa bonitate, non in poena acerbitate: causa enim facit martyrem, non poena. Super *Psalm. lxxviii*.

76. Quisquis extra unitatem Ecclesiae patitur, poenas pati potest, martyr fieri non potest. Lib. 18 *Moral.*, cap. 14.

77. Martyr Christi occidi potest, superari non potest. *Ibid.*, lib. 31, cap. 15.

78. Martyrium non facit poena, sed causa: nec clarescere potest aliquis fulgore virtutis, qui non arserit in officina charitatis. *Ibid.*, lib. 18, cap. 14.

79. Duo sunt martyrii genera, unum in occulto, alterum in publico. Nam etsi persecutio desit exterius, martyrii meritum in occulto est, cum virtus ad passionem prompta flagrat in animo. Lib. 3. *Dialog.*, cap. 26, verbo *Duo*.

80. Sancti martyres Christi praesentem vitam non despiciunt, nisi certiore animarum vitam subsequi scient. *Ibid.*, lib. 4, cap. 6.

81. Duo sunt martyrii genera, unum in mente,

S. EPHRAEM.

S. EUSEBIUS
CAESARIENSIS.

S. EUSEBIUS
EMISENENSIS.

GILBERTUS
ANGLUS.

GLOSS. INT.

S. GREGORIUS
MAGNUS.

9. Medici curatio nisi morbo congruat, non perducit ad sanitatem. Lib. 4 de *Triat.* cap. 18.

10. Duo sunt officia medicinae, unum quo sanatur infirmus, alterum quo sanitas custoditur. Super *Psalm.* vii, vers. 11.

11. Omnipotentis medico nullus languor insanabilis occurrit, tantum tu curari te sine, manus ejus ne repellas, novit quid agat. Super *Psalm.* cii, vers. 3.

12. Magnus medicus Christus sanabit te, si sanari velis: sanat omnino ille quemlibet languidum, sed non sanat invitum. *Ibid.* vers. 3.

13. Medicus novit vena inspecta quid intus agit in aegroti, aegrotus non novit: venit accessio tentationis, et probat medicus sententiam suam, perdit aeger presumptionem suam, sic novit Deus et requirit. Super *Psalm.* xliii, vers. 23.

14. Magna gloria medici est, quando ex desperatione convalescit aegrotus. Super *Psalm.* xliiii *Enarrat.*, vers. 2.

15. Ager petit multa a medico, non dat medicus: non exaudit ad voluntatem, ut exaudit ad sanitatem. Super *Psalm.* xcv, vers. 4.

16. Medicus quando agritudinem discutit, si curet quod per aliquam causam factum est, et ipsam causam per quam factum est non curet, ad tempus videtur mederi, causa manente morbus repetitur. Tract. 25, super *Evang. Joan.*, cap. vi.

17. Medicina vitia persequitur, non naturam. De *Verbis Apost.* serm. 31.

18. Jaes sub manibus medici, patienter implora auxilium; fovet, urit, secat, aequanimiter tolera; tantum noli attendere, nisi ut saneris: sanaberis, si te relinquas medico. *Hom.* 11 ex *Hom.* liii.

19. Medicamentum famis, cibus est, Medicamentum sitis, potus est, Medicamentum lassitudinis, somnus est, Medicamentum sessionis, deambulatio est, Medicamentum deambulationis, sessio est, Medicamentum fatigationis, dormitio est, Medicamentum dormitionis, vigilatio est: vide quam imbecille sit corpus humanum. *Ibid.*, hom. 38.

20. Sanus tibi esse videris? detrahe medicamentum, et vide quid potes. *Serm.* 1. *Dom.* 2 *Quadrig.*

21. Ipsa medicamenta tormenta sunt, ut homines a penarum exitio, penali eruantur auxilio. Lib. 22, de *Civili. Dei.* cap. 22.

22. Medicus aegro corpori alimentum adhibet et vulnerato medicamentum. Lib. 9, de *Genesi ad lit.* cap. 5.

23. Non eadem medicina est omnibus adhibenda. De *Catech. rud.*, cap. 15.

24. Diversitas medicinarum congruit varietati temperum. *Epist.* 5.

25. In homine secundum corpus, ei quod intrinsecus agit natura, servit extrinsecus medicina. Lib. 8, de *Genesi ad litteram*, cap. 9.

26. Plus dolet vulneratus cum curatur, quam si non curaretur: sed ideo plus dolet accedente medicina, ut nunquam doleat succedente salute. Tractatu 9, super *Epist. Joan.*

27. Medicus si voluntatem aegri attendat, nunquam illum curat. De *Decem chordis*, cap. 4.

28. Est medicus febris persecutor, ut sit hominis liberator. *Ibid.*, cap. 8.

29. Contra omnem curantis industriam, non malo medici, sed aegroti, insanabilis morbus invictus est. Lib. 6 de *Civitate Dei*, cap. 4.

30. De corpore tot existunt morborum mala, ut nec libris medicorum cuncta comprehensa sint. *Ibid.*, lib. 22, cap. 22.

31. Perilissimus medicus, sicut arte sciantur, omnes fere morbos corporis novit: sicut autem corpore sciantur, plurimos nescit, quos ipse non passus est. *Ibid.*, cap. 30.

32. Sicut malum medicum expertos, etiam bono timeat se committere: ita erit valetudo anime mee. Lib. 6 *Confess.* cap. 4.

33. Ecce vulnera mea non abscondo, medicus es, aeger sum. Lib. 10, cap. 28.

34. Sub medici manibus adhuc natura cum suo languore confligit. De *Continent.*, cap. 7.

35. Cum phreneticus medicum vexat, et medicus phreneticum liget, non ulique persequitur phreneticum, sed phreneticus medicum. Lib. 4 contra *Cresconium*, cap. 51.

36. Medici cum alligant vulnera, non incomposite, sed apte id faciunt. Lib. 1, de *Doctr. christ.* cap. 14.

37. Erit voluntas sana, si medicum non refugiat. *Epist.* 45.

38. Molestus est medicus furenti phrenetico ligando, sed diligendo. *Epist.* 50, ad *Bonif.*

39. Non ut permanent, sed ut sanentur, a medicis diliguntur aegroti. *Epist.* 54.

40. Tu inimicus es medico, ego morbo. *Hom.* 24 ex *Luz. Hom.* cap. 2.

41. Uhlatus ejus qui secatur, non retrahit manus medici arduose secantis. Tract. 7, super *Joan.*

42. Nos venimus aegroti ad medicum, et medicus ad aegrotos. *Ibid.*

43. Quantum in medico est, sanare venit aegrotum: ipse se interimat, qui precepta medici observare non vult. *Ibid.*, tractatu 12.

44. Odit medicus agritudinem aegroti, et id agit curando, ut agritudo pellatur, aeger levetur. *Ibid.*, tract. 11.

45. Medicus recte dicitur aegros diligere, qui in

eis salutem diligit, non morbum. *Ibid.*, tract. 65.

46. Novit medicus quid pro sua, quid contra suam salutem poscat aegrotus: et ideo contraria possentis non facit voluntatem, ut faciat sanitatem. *Ibid.*, tract. 73.

47. Multi vocantur medici, qui curare non norunt. Tract. 4 super *Epist. Joan.*

48. Medicus secare vult, urere vult; tu si clamas et non exaudis in sectione, in unctione et tribulatione, novit ille quousque patre est: tu jam vis revocare manus, et ille vulneris sinum attendit. *Ibid.*, tract. 6.

49. Sanitas choragus et princeps est ars medicinae. *Epist.* 80 ad *Eustathium medicum.*

50. Corporum medici subsidia ad praecavendum morbum accomodatis, sanos praemununt: iis autem qui jam morbo tenentur, manum non admovent. Apud div. *Joan. Damasc.* lib. 2, *Parall.* cap. 64.

51. Imperitus medicus ad aegrotos ingrediens, pro eo quod sanitati eos restituere debet, id quoque paululum virium, quod ipsis reliquum est, etiam admittit. *Ibid.*

52. Solerter medicus, cum acerbissima quoque pharmaca aegrotis fastidio laborantibus haurienda porrigunt, melle persepe poculum circumlinunt. *Ibid.*

53. Valde imperitus est medicus, qui nulla nisi lenia medicamenta dare novit. In suis *Prov.* verbo *Valde.*

54. Delicata nimis medicina est prius alligari quam vulnerari, membrum non percussum plangere, et ne dum suscepto ictu admoveat manum, fovere quento ubi non dolet, emplastrum adhibere ubi cura non est. In *Apologia ad Guilielmum Abbatem*, cap. *Dicitur.*

55. Si operam medicantis expectas, oportet ut vulnus delegas tuum. Lib. 1 de *Consolat. Philos.* *prosa.* 4.

56. Si medicina est propter agritudinem: igitur non est redarguendus aegrotus, si confugit ad medicum, nec medicus, qui accedit ad aegrotum. Super *Luz.* cap. v, in illud: *Non egent sani medico.*

57. Putridae carnes cauterio curantur et ferro, et venena serpentina curantur antidoto: sicut enim clavus clavo repellitur, sic majori dolor dolore curatur. *Prose.*

58. Tunc medicus miseretur, quando non parcat agritudini, ut curetur: tunc vero crudelis esset, si parceret: quia cum tunc occideret et non curaret. *Serm.* 2 de *Pharibus Maris.*

59. Magis se quam medicum diligit, quem solum ob causam suae salutis diligit. *Serm.* 9 de *sanctis Apostolis.*

60. Austriorem ac violentiorem poscit vis occulta medicinarum, ut ulcers magnitudo, aut sectione, aut exustione supercuretur, et dolor dolore pellatur. *homilia.* 1.

61. Spiritualis medicina si libenter accipiatur, absque dubitatione, et etiamsi mortua sit anima, suscitatur. *Ibid.*, hom. 15.

62. Saluberrima medicina, ut morbus contrario remediū munere curetur. Super *Psalm.* cvi, vers. 12.

63. Remanet iniquitas desperata, cui subtrahitur saluberrima medicina. Super *Psalm.* cviii, vers. 2.

64. Medicos vocare, cum non valemus, nihil prohibet: verum non oportet spem sanationis in illis collocare, sed potius in vero Salvatore et medico nostro Jesu Christo, de *Perfect. spirit.*, cap. 53.

65. Vitium datur medico, si cum aliis curaverit, semetipsum curare vel non possit vel non velit. In *Elucid.* super cap. iv, *Job.*

66. Non plene cognoscitur medicantis beneficium, nisi morbus ipsi fuerit aegrotanti bene cognitus. In *Annotatione super Psalm.* xxxvii, vers. 19.

67. Medicus injustus est aut ex malitia, aut ex imperitia. Super *Joel.*, cap. xiii.

68. Omnis medicina habet ad tempus amaritudinem, sed fructus doloris sanitate monstratur. Super *Ezech.*, cap. vii, in illud: *Et non parcat.*

69. Mos medicinae est, ut aliquando similita similibus, aliquando contraria contrariis curet. Lib. 24, *Moral.*, cap. 2.

70. Medicina saepe calida calidis, frigida frigidis: saepe etiam frigida calidis, calida frigidis sanare consuevit. *Ibid.*

71. Moris medicinalis est, ut saepe fervorem viscerum in pruriginem etiam trahat: et plerumque in interius curat, unde exterius sanatur. *Ibid.*, lib. 33, cap. 17, num. 23, super illud *Job. xl.* *Memento belli.*

72. Improbos et imperitus est medicus, qui alienum mederi appetit, et ipse vulnus quod patitur, nescit. Part. 3 *Pastor.* cap. 4, admonit. 25.

73. Si quis medicus adjuvator corpori immaturo dederit, fit causa periculi res salutis, Lib. 7 in *Registro*, indict. 2, cap. 110, *epist.* 110, ad *Syagrium.*

74. In medicina damnum avertit experientia, et defectus temporis et mensurae, quae convenit curationi. *Hom.* 4, super *Beclisasten.*

75. Interemunt, qui precepta medici servare non vult. *Serm.* for. 2 *Pent.*

76. Medicorum opus tanto magis laudabile apparet, quanto et difficilioris morbos curare poterint. *Serm.* *Dom.* 17 *post Pent.*

77. Medicus si cessaverit curare, desperat. s. *Bieron.* *Epist.* 83, ad *Castrat.*

S. SERAPHIUS
ARELAT.

CASSIODOR.

S. DIADOCH.

FRANCISCUS
TITELM.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.
MAGNUS.S. GREGOR.
NYC.

HAYMO.

S. BIERON.

78. Si quis in medico perdidit, dedisses pauperibus, curasset te verus medicus Jesus. Epist. 50, de Vita Pauli Eremitae.

79. Putridae carnes ferro indigent, et cauterio: nec est medicinae culpa, sed vulneris, cum clementi crudelitate non parcat medicus, ut parcat; saevit, ut miseretur. Epist. 25, ad Amandum.

80. Ama medicum percussorem, cujus plaga mater est disciplina. Epist. 6, ad Amicum.

81. Multi sunt quos medici sine ferro curare non possunt. *Ibid.*

82. Sub medica pietate homo plurimum torquetur, ut plurimum vivat. *Ibid.*

83. Grandi plagae alta et prolixa opus est medicina. Epist. ad Susannam lapsam.

84. Dolorem medicina, spes salutis mitigat. Super Marc. cap. 1, can. 6, num. 9, super illud: Penitentini.

85. Noli timere morbo medicinam apponere: morbus medicinam non corrumpit, sed morbum medicina dirumpit. De Orat. Dom., cap. 19.

86. Oportet medicum quasi prophetam esse; ut non solum de presentibus, sed etiam de praeteritis et futuris possit judicare. De Anima medicina, cap. 9.

87. Magna est ira Dei, quando medicina versa est in venenum. Super Psalm.

88. Laudabilis est medicus, qui gratis sanat: laudabilior, qui inimicum propriis sumptibus curat; superlaudabilis est, qui de suo sanguine conficit medicinam. Super Luc., cap. 19.

89. Saluberrimum est consilium, ut qui indiget corporali medela, spiritualium prius exigit et accipiat medicinam. Super Psalm. vi, vers. 3.

90. Medicina optima est, quando commensurationem habet optimam. Hom. 1, ad Popul. Antiochen.

91. Medicina licet millies utilis sit, per utentis imperitiam inutilis saepe fit. *Ibid.*, hom. 3.

92. Medicinae finis, sanitas est. Hom. 2, super 1, Tim.

93. Fit plerumque, ut quod alteri medicina est, alteri venenum sit. Nam eadem res, si eidem suo tempore offeratur, medicina est: sin autem intempesive, venenum efficitur. Gradu 26.

94. Perfectum medicum cum appellamus, qui nihil eorum, quae ad utilitatem atque aegrotorum curationem adinquit, praetermittit. Lib. 2, Parall., cap. 64.

95. Nemo magis necessarius est aut utilior medico, dummodo sit fidelis et prudens. Lib. 2, de Nugis curial., cap. ult.

96. Quis medicus volens curare aegrotum, faciet secundum concupiscentias aegrotantis, et non secundum quod aptum est medicinae? Lib. 3, advers. Haeres., cap. 5.

HUGO A S. VICTORE.

HUGO CARD.

S. INNOC. III.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. JOAN. CL.

S. JOANNES DAMASCEN.

JOAN. BAR.

S. IRENEUS.

97. Medicus in his, qui aegrotant, probatur. *Ibid.*, cap. 22.

98. Ridiculum est, aliis medicinam afferre conari, seipsum autem aegrotantem negligere. Lib. 1, epist. 391, ad Domestianum.

99. Quamprimum latentibus morbis adhibenda est curatio. Lib. 6, de Divin. inst., cap. 24.

100. Medicorum vitium est, semper circa aegritudines variare. Epist. 43, ad Petr. medic.

101. Frequenter ex aptitudine medici gratiose, ex quadam confidentia, quam aegrotus inde concipit, natura jam deliciens convalescit. *Ibid.*

102. Ingratus medico, inimicus est curae: qui semper curari aestuat, nec unquam desiderat sanari. Serm. 113.

103. Medicus, qui non fert infirmitates, curare nescit. *Ibid.*, serm. 50.

104. Quomodo sanari poterit, qui medicum spernit, et medicinam conculcat? Serm. 69, de Vigilia Nativ. Dom.

105. Probus medicus non uno eodemque die ea omnia simul, quae ad valetudinem conducunt aegroti adhibere sustinet: verum parvulis temporibus salutaria medicamenta tribuit, atque alias aliud adjiciens, sensim ac leniter ad sanitatem eum asserit. Habetur apud D. Joan. Damasc. lib. 2, Parall., cap. 64.

106. Nunquam ibi proficit cura, ubi morbus est ipsa medicina. Epist. ad Demetriad.

107. Medicus est nihil inexpertum relinquere, quam morientem non curare. Lib. 1, ad Eccle. Cathol.

108. Medicus corpus committimus, non qui diffisimus, sed quicumque demum suae aetatis peritissimi sint. De Regno ad Arcadium imperat.

109. Cur cessas aggredi, quod scias mederi tibi? mute anime et irracionales medicinas sibi divinitus attributas in tempore agnoscunt. De Parat., cap. 2.

110. Medica ars corporibus auxilium praebet, et morbis insidias struit. Serm. 3, de Provid.

111. Parum prodest medicina morituris. Hom. 2, de Arcta vita, in principio.

112. Res quae nullis medicinae beneficiis indagata excluditur, in perpetuum dolores operatur. *Ibid.*, Homil. 5, de Oris insolentia.

113. Infirmitas, quae in diem crescit, medicina in diem requirit. *Ibid.*, homil. 9, de Misericord.

114. Corporis auxilium medico committit fidelis. Lib. 2, Dischor., metr. 52.

115. Animi medicina non tam desiderata est, antequam inventa sit, quam corporis, nec tam culta posteaquam cognita est, nec tam multis

S. ISIDORUS PELUSIOTA.

LACT. FIRM.

PETR. BLES.

SENECA.

S. PETERES CHRYSOL.

S. PETERES DAMIANUS.

PHILO JUD.

S. PROSPER.

SALVIANUS.

S. SYNESES EPSKOPUS.

TESTULLIANUS.

S. THEODOC.

S. VALENS EPSKOPUS.

SENTENTIA PAGANORUM.

CATO POET.

CICERO.

grata et probata, pluribus etiam suspecta et invis. Lib. 3, Trasc. quest.

116. Crudelium medicum intemperans aeger facit. In suis Sent., sent. 73.

117. Mala est medicina, ubi aliquid naturae perit. *Ibid.*, sent. 237.

118. Medicina ars quaedam dicitur: ab hac duo fiunt, nam et medici ex medicis efficiuntur, et sanitas reparatur. Sisygia 6, in dialog. Clitophi.

119. Mali medici est, desperare ne curet. Lib. 1, de Clement. ad Neron., cap. 17.

120. Nihil in morbis est magis periculosum, nec periculosum, quam immatura medicina. De Consolat. ad Helviam, cap. 1.

121. Medicina aegro, non regio quaerenda est. Epist. 104.

122. Non querit aeger medicum eloquentem, sed sanantem. Epist. 75.

123. Emis a medico rem inastimabilem, vitam ac valetudinem bonam. Lib. 6, de Benef., cap. 15.

Vide etiam tit. Consilium, sent. 85; Dissimulatio, sent. 23; Doctrina, sent. 52; Infirmitas, sent. 8, 10; Ira, sent. 49; Melior, sent. 31; Occisio, sent. 53; Placare Deum, sent. 32; Penitentia, sent. 65; Tribulatio, sent. 11; Valvus, sent. 57, 92.

MIMUS PUB.

PLATO.

SENECA.

MEDIOCRITAS. Definitio. Mediocritas est virtus inter excessum et defectum posita.

SENTENTIA PATRUM.

S. BERNARD.

S. BONAV.

FRANCISCUS TITTEL.

HUGO A S. VICTORE.

S. THEODOC.

S. VALENS EPSKOPUS.

SENTENTIA PAGANORUM.

CATO POET.

CICERO.

10. Mediocritas est quasi mensura quaedam, qua totius bonitatis spatium terminatur. *Ibid.*

11. Mediocritas novit aequaliter omnibus sua partiri. *Ibid.*, lib. 2, cap. 3.

12. Semper quod mediocritatem custodit, amabile est: quod vero modum non servat, injunctum est. Hom. 16, super Acta Apost.

13. Mediocritas duplex sanitas est, et duplicia affert bona. *Ibid.*

14. Ubique malum, ubi non est mediocritas. *Ibid.*, hom. 22.

15. Mediocritas rerum optima est. Orat. 5, in Conventu Abbat. habita.

16. Rerum mediarum usus rectus, et rationi consentaneus, anime conditionem purgat, et discretionem procreat. Centur. 4, de Charit., cap. 91.

17. Mediocritas in tribus consistit: sufficiens est, tranquilla est, secura est: sufficiens est, quia non inhiat quaerendis, non incubat quaesitis, nec cruciatur amissis; tranquilla est, quia non exanguarum curis, non distrahitur negotiis, non maceratur opprobriis; secura est, quia non timet calamitas proximorum, non insidias latronum, nec impetus hostium. Serm. 31, de S. August.

18. Ubi mediocritas servatur, ibi virtus concordiae diutius perseverat. In Hortulo rosar. cap., 16, sect. 2.

S. JOANNES CHRYSOST.

PETR. BLES.

JOAN. TRITH.

S. MAXIMUS MART.

PETR. BLES.

THOMAS A KEMPIS.

SENTENTIA PAGANORUM.

19. Notam morum laudabilem habent, qui mediocriter vivunt. Lib. 1, de Histor. animal., cap. 10.

20. Mediocritatem in vita sequi oportet, non excessum. Lib. 5, Polit., cap. 11.

21. Ne tibi quid desit, quaesitis utere parce: Ulque quod est serves, semper tibi deesse putato. Lib. 1, Distich., metr. 46.

22. Nihil est uberius, nihil eruditius, nihil gravius, nihil dulcius mediocritato. Lib. 3, Trasc. quest., num. 22.

23. In vestitu sicut in plerisque rebus, mediocritas optima est. Lib. 1, de offic.

24. Mediocritas ad omnem usum, cultumque vite transferenda est. *Ibid.*

25. In omnibus fore rebus mediocritatem esse optimum, existimant. Lib. 4, Tuscul. quest.

26. Discere parvo esse contentus. Epist. 110.

27. Contentus esse mediocribus stude. Sentent. SIXT. PHIL. 90.

Vide etiam tit. Magnanimitas, sent. 39; Nutrimendum, sent. 55.

MEDITATIO.

Definitio. Meditatio est studiosa mentis actio occultae veritatis, notiam ducta propriae rationis investigans. In Scala claustral., cap. Cuna.

S. BERNARD.

4

- S. BONAV. Meditari est secreta scrutari. *Exposit.* 2 super *Psal.* cxviii, cap. 8, art. 3, vers. 5.
- DIONYSIUS CARTHUS. Meditari de Deo, est interior, seu intellectualiter loqui cum eo, vel de eo. *De Fructuosa temporis deductione*, art. 3.
- HUGO A S. VICTORE. Meditatio est frequens cogitatio, modum, et causam, et rationem uniuscujusque rei investigans: modum, quid sit: causam, quare sit; rationem, quomodo sit. *De Arte meditando*.
- JOAN. GERS. Meditatio est vehemens cordis applicatio ad aliquid investigandum, et inventendum fructuose. Part. 1, tract. 2 de *Externis. mali*, cap. 15.
- RICHARDUS A S. VICTORE. Meditatio est occulte veritatis studiosa investigatio. Part. 1, tract. 2 de *Externis. mali*, cap. 15.
- HUGO A S. VICTORE. Meditatio est studiosa mentis intentio circa aliquid investigandum diligentem insistens. Lib. 1 *Contempl.*, cap. 4.
- HUGO A S. VICTORE. Meditatio est providus animi oblitus in veritatis inquisitione vehementer occupatus. *Ibid.*
- HUGO A S. VICTORE. *Divisio.* Tria sunt genera meditationum: unum in creaturis, unum in scripturis, unum in moribus *Prose*.
- Primum surgit ex admiratione, secundum ex lectione, tertium ex circumspectione.
- In primo admiratio questionem generat, quæstio investigationem, investigatio inventionem.
- Admiratio est dispositionis, quæstio cause, investigatio rationis. *De Arte meditando*.
- DIONYSIUS CARTHUS. *Differentia.* Differunt cogitatio, meditatio, et contemplatio: Cogitatio vagatur, et serpit sine labore, et sine fructu. Meditatio nititur, et incedit cum labore, et cum fructu. Contemplatio autem circumvolat, et circumfertur sine labore, et cum fructu. *Prose*.
- Ita quod in cogitatione est evagatio mentis, in meditatione inquisitio mentis, sed in contemplatione est mentis admiratio. *De Perfect. charitat.*, art. 11.
- RICH. A S. VICTORE. Aliud est contemplatio, aliud est meditatio. Meditationis est perscrutari occulta, contemplationis est admirari perspicua. *Prose*.
- Per meditationem ad bonum instruitur, per contemplationem in bono solidamur. Part. 1, tract. 2 de *Externis. mali*, cap. 15.
- HUGO A S. VICTORE. *Comparatio.* Sicut homo exterior in refectorio materiali ad horam cibo potuque refectur: sic homo interior in refectorio sancte meditationis diversorum exemplorum ferullis saginatur, et vino compunctionis potatur. Lib. 3 de *Cloastro animæ*, cap. 8.
- S. NILUS. Sicut panis est alimentum corporis, sic spiritualis oratio alimentum mentis est. *De Orat.*, cap. 95.
- S. AMBROS. 1. Meditationis præceptorum celestium intentio

SENTENTIE PATRUM.

vel finis, operatio est. Super *Psal.* cxviii, serm. 6, vers. 7.

2. Meditatio de te, Deus, plusquam cibus suavis est; de te loqui plena est refectio: te nosse, perfectior: tibi adherere, vita æterna: a te separari, mors perpetua. In *Meditationibus*.

3. Meditatio parit scientiam, scientia compunctionem, compunctio devotionem, devotio orationem. *De Spiritu et anima*, cap. 49.

4. Piissime Domine, quam dulcis est memoria tua, quanto magis in te meditor, tanto es mihi dulcior et amabilior. In *Manuali*, cap. 44.

5. Dulce est semper ad considerandum, quod ad amandum et laudandum semper suave est. *Ibid.*, cap. 28.

6. Lectio inquiri, meditatio invenit, oratio postulat, contemplatio degustat. *Prose*.

7. Lectio quasi solidum cibum ori apponit, meditatio masticat et frangit, oratio saporem acquirit, contemplatio est ipsa dulcedo, que juvenat et redicit.

8. Lectio in cortice, meditatio in adipo oratio, in desiderii postulatione, contemplatio in adeptis dulcedinis delectatione. In *Scala Paradisi*, cap. 2.

9. Ad hoc ut fructuosa sit meditatio, oportet ut sequatur orationis devotio, cupus quasi effectus est contemplationis dulcedo. *De Scala Paradisi*, cap. 10.

10. Lectio sine meditatione arida est, et meditatio sine lectione erronea est. *Ibid.*, cap. 11.

11. Oratio sine meditatione est tepida, meditatio sine oratione infructuosa. *Ibid.*

12. Ne majora mediteris, quam nature humana convenit. Homil. 10 in *Hexamer.*

13. Qui mentem pacificam et serenam habent, de supernis dulcius sapiunt, et subtilius vident. Serm. *De Donis Spirit. sancti*, cap. 7.

14. Nihil tam effeac ad curanda conscientie vulnera, nec non ad purgandum mentis aciem, quam Christi vulnerum sedula meditatio. Serm. 62 super *Cont.*

15. Juge silentium, et ab omni strepitu sæcularium perpetua quies, cogit celestia meditari. Epist. 78.

16. Meditandi melius ac tutius proponitur imago Dominice nativitatis, passionis, et resurrectionis. *De Vita soliti*.

17. Omnis locus ad meditandum congruus est. Lib. *Medit.*, cap. 6.

18. Sedula meditatio non remanet extra, non hæret in superficie, ulterius pedem figit, interiora penetrat, singula rimatur, attente considerat quod medilatur. In *Scala claustral.*, cap. *Accedens*.

19. Summa philosophia est, assidua mortis meditatio. In *Speculo monachorum*.

S. ANSELM.

S. AUGUST.

S. BASILIUS

MAGNUS.

S. BERNARD.

20. Oratio et meditatio, sicut turtur et columba querimonias dulces susurrantur in foramine petre, in caverna maceris, condolentes de Domini passione, emittentes gratiosa susurra et devota suspiria. Hom. de *Duobus dissip. exultibus in Emmau*.
21. Meditatio non ad linguam proprie pertinet, sed ad cor, cujus proprium est meditari. Super *Psal.* xxv.
22. O felix meditatio! iatus ardens, foris lucens, sursum duccens. Amando, interius inardescit; orando, forinsecus elucescit; suspirando, que sursum sunt conspiscit. *Expos.* 2, super *Psal.* cxviii, cap. 9, vers. 45.
23. Jugis et assidua vitæ Christi meditatio, contra vana et caduca memem roborat: contra tribulationes et adversa fortificat, contra hostium insidias ac blandimenta fallacia erudit. Lib. *Meditatio Christi in proemio*.
24. Vitæ Christi meditatio non solum per se dulciter pascit, sed ad majorem cibum transmittit. *Ibid.*, cap. 99.
25. Meditatio sæpe per ardua et aspera ad directionis finem cum magna animi industria pervenire nititur *De Septem itineribus eternis*, itin. 2, dist. 2.
26. In passionis Christi meditatione fit homo totus virgineus, totus sanctissimus, totus divinus. In *Stimulo amoris*, part. 3, cap. 16.
27. Ad orandi studium meditatio provocat et informat. In *Speculo disciplinæ*, part. 2, cap. 12.
28. Vitanda est in conventu, seu congregatione oratio sibilosa. *Ibid.*, cap. 15.
29. Meditationis studium est semper quovis industrie labore, quilibet animi difficultate, ardua quoque apprehendere, obscura irrupere, occulta penetrare, donec veritatem diu quesitam inveniat, et animam ad veritatis contemplationem, cum admiratione et exultatione adducat. *De Septem itineribus eternis*, itin. 2, dist. 1.
30. Meditationis proprium est, sua promotione semper in ulteriora tendere. *Ibid.*, itin. 3, dist. 1.
31. Sic orationi sancta meditatio necessaria est, ut omnino perfecta esse oratio nequeat, si eam meditatio non comitetur aut præcedat. In *Speculo disciplinæ*, part. 4, cap. 12.
32. Illa meditatio beatorum facit, que operibus sanctie colorum regna conquistat. Super *Psal.* cxviii, vers. *Lex tua meditatio mea est*.
33. Omnis meditationis veræ finis et fructus est Deo adherere, et unum cum Deo spiritum fieri. *De Perfect. charit.*, art. 38.
34. Esto totus orationis tempore velut celestis angelus: mens tua non evagatur, et eorum Deo bene te compone. *De Virginit.*

S. BONAV.

CASSIODOR.

DIONYSIUS

CARTHUS.

S. EPHEM.

35. Meditare bona, ut non mediteris mala: si quidem mens non patitur otium. *Adhort.* 4.

36. Ex dirutina meditatione et exercitatione, vis et feritas perturbacionum animi frangitur, ac debilitatur. Hab. apud D. *Joan. Damasc.*, lib. 1, *Parall.*, cap. 110.

37. Ubi est quies et meditatio, ibi nec sollicitudo, nec evagatio. In suis *Opusc.* in admonit. cap. 26.

38. Grata meditatio, quam suggerit charitas. Serm. 19, super *Cont.*

39. Dilectio alicujus rei facit de illa re frequenter meditari. Super illud *Psal.* cxviii, *Meditabar in mandatis tuis*.

40. In electis eo fit uberior infusio superne gratie, quo mens fuerit purior per custodiam internæ meditationis. Lib. 2, in 1 *Regum*, cap. iii, super illud: *Et vocavit Dominus Samuelem*.

41. Quanta sit celestis gloriæ felicitas, in meditatione pertractatur. In *Septem. Psal.* *Psalm. Perseant.* super *Psal.* iv, vers. 18.

42. Si quis meditari cupit, prius abjiciendus est pulvis ex oculo, deinde oculus refrendus. *Prose*.

43. Pulvis abjicitur, cum ab intentione mentis cuncta rerum corporæphantasmata removetur.

44. Oculus autem refovetur, cum usu continue meditationis, eadem mentis intentio ad æterna susollitur. Lib. 1, in 1 *Regum*, cap. 4.

45. Meditatio, animæ est pabulum. Epist. 6, ad *Florent.*

46. Quidquid quotidiana meditatio tribuere solet, hoc Spiritus sanctus suggerit. Epist. 1, ad *Paulin.*

47. Bona est diurna meditatio, sed efflicacior nocturna: quia per diem necessitates varie obstrepunt, et occupationes distrahunt mentem; nox autem quieta, nox secreta opportuna se prebet orantibus, et aptissimam. Epist. 36, de *Observatione vigilat.*

48. Quotidiana meditatio solet magis labor mentis esse, quam carnis. In *Reg. monach.*, cap. 14, de *Contempl.*

49. Heu cor infelicissimum, mens infortunatissima, que non meditatur quotidie! si meditat, fatuosissimum est: si appetit quidquam de sæculo, et pompis ejus. In *Regula monachorum*, cap. 31.

50. Inflammatur discretio meditatio, accenditur consideratio, illuminatur cogitatio. Lib. 2 de *Cloastro animæ*, cap. 14.

51. Frustra accedit ad meditandum, qui non amat. Lib. 3 de *Animæ*, cap. 9.

52. Meditatio et oratio due sunt alicuius. Super *Psal.* lxxv.

EYAGRUS.

S. FRANCIS

ASSISIENS.

GILBERTUS

ANGLUS.

GLOSS. ORD.

S. GREGOR.

MAGNUS.

S. HIERON.

HUGO A S.

VICTORE.

HUGOCARD.

53. Ignescit anima in meditatione, sed flammam emittit et illuminat cognitione. *Prosec.*
54. Cognito in mente quasi fumus in igne, sed meditatio quasi ignis ardens, cum fumo tamen; delectatio vero quasi flamma ignis sine fumo. *Super Cant.*, cap. viii.
- JOAN. CASS. 55. Fimis totius perfectionis est, ut eo usque exaltaata mens ab omni situ carnali ad spiritalia quotidie sublimetur, donec omnis ejus conversatio, omnis volutatio cordis, una et jugis efficiatur oratio. *Collat. 10. Abbat. Isaac*, cap. 7.
- S. JOANNES CHRYSOST. 56. Sicut corpus quod aeris puritate perfruitur, sanius fit: sic anima fit sapientior, meditationibus enutrita. *Hom. 2, super Math. Oper. perf.*
- JOAN. GERS. 57. Meditatio, si debite fiat, transit in contemplationem: sicut cogitatio in meditationem. *De Mystica theol.*, considerat. 24.
58. Absque meditationis exercitio, nullus, sedulo miraculo Dei speciali, ad perfectionem contemplationis dirigitur aut pervenit. *De Medit.*, consid. 7.
- JOAN. TRIT. 59. Nihil in hoc mundo reperitur efficacius, nihil potentius, quam sedula vulnerum Christi meditatio. *Lib. 1, homil. 16, ad Monachos.*
60. Inter omnia exercitia nullum potest esse sanctius, nullum Deo acceptabilius, nullum salubrius, quam meditatio passionis Domini nostri Jesu Christi. *Ibid.*
61. Passionis Christi devota meditatio libidinem exterminat, luxuriam edomat, invidiam fugat, gulam refrenat, avaritiam sedat, acediam inflammat, iram mitigat, superbiam extirpat. *Ibid.*
- S. ISID. HIS 62. Meditatio oratio cordis est, non labiorum. *Lib. 3 de Summo bono*, cap. 7, sent. 4.
63. Purgandus primum animus, atque a temporalium rerum cogitationibus segregandus; ut pura acies cordis ad Deum vere et simpliciter in meditatione dirigatur. *Ibid.*, sent. 10.
- LACT. FIRMI 64. Plurimum proficit ad veniam consequendam, si abjectis humilibus terrenisque tam rebus, quam bonis, coelestia et divina sempiterna meditetur. *De ira Dei*, cap. 23.
- S. LAURENTI JUSTINI 65. Nihil in hac peregrinatione dulcius sentitur, nil dulcius amittitur, nil verius capitur, sicut verborum Dei assidua meditatio. *De Ligno vite*, tract. 9, *de Persever.*, cap. 4.
66. Nihil ita fructuose ad meditando inexploratum offertur novitio, sicut Christi vita, et potissimum ipsius passio gloriosa. *De Discipul. monast.*, conversat.
- LUDOVICUS BLOSUS 67. Mentalis oratio rite peracta, Deo valde placet. *In Speculo spirit.*, cap. 10.
68. Meditatione mentem colito, extirpat enim malas cogitationes meditatione continue frequentata. *Paranes. 46.*
69. Loquere Deo multa, et hominibus pauca: legis vero meditatione utraque recte dispones. *Ibid.*, paranes. 194.
70. Quid excellentius, quam cum Deo colloqui, et usu ejus detineri? *Ibid.*, *de Orat.*, cap. 32.
71. Si tempore orationis mens tua circumspicit, nondum intellexisti, te ut monachum orare: quin potius adhuc ex muado es, et scenam extrinsecus ornas. *Ibid.*, cap. 41.
72. Ne queras prorsus, ut forma aut figura ulla tibi inter orandum appareat. *Ibid.*, cap. 108.
73. Angelis efficitur similis monachus per veram orationem. *Ibid.*, cap. 107.
74. Beata mens est, que dum orat, omnibus formis omnino vacua est. *Ibid.*, cap. 111.
75. Beata mens, que expedite ac sine distractione orat, huic semper plus desiderii accedit. *Ibid.*, cap. 112.
76. Beata mens, que dum orat, omnino omnium sensuum usu vacua est. *Ibid.*, cap. 113.
77. Beata est mens, que tempore orationis nihil rerum habet, nihil possidet. *Ibid.*, cap. 114.
78. Sacri eloquii assidua meditatio, animam mundo reddit extinctam. *Opusc. 12*, cap. 25.
79. Sancta quælibet anima, que coelesti sponso in amore conjungitur, necesse est ut ei assiduis Scripturarum meditationibus, quasi quibusdam vinculis insolubiliter connectatur. *Opusc. 32*, cap. 6, grad. 27.
80. Meditatio, scientiæ nutrix est. Habet, apud *Die. Joan. Damasc.*, lib. 1, *Parallel.*, cap. 70.
81. Assidua meditationis exercitatio certam ac firmam scientiam efficit, quemadmodum contra, inexercitatio insecitiam parit. *Ibid.*
82. Meditatio passionis Christi, stimulos carnis mitigat, tentamenta inimici extinguit, in desperatione consolator, delet peccata, mortificat vitia, roborat mentem, confert gratiam. *Part. 2, super Cant. 38.*
83. Ex frequenti meditatione ignis charitatis in corde accenditur. *Super Epist. ad Ephes.*, cap. 5, lect. 7.
84. Summum studium nostrum sit, in vita Jesu Christi meditari. *Lib. 1 de Imit. Chr.*, cap. 1.
85. Taciturnitas et meditatio pariunt castitatem. *Lib. 5, libell. 5 de Fornicat.*, num. 25.

SENTENTIE PAGANORUM.

86. Nullius rei meditatio tam necessaria est, quam sui finis. *Epist. 70.*
87. Erit animus in celo etiam antequam hac custodia exsolvatur, cum vita deiecerit, levis purusque in cogitationes divinas enicaverit. *Epist. 79.*
88. Subsillire in celum, ex angulo licet. *Epist. 31.*

89. Si contra mortem te preparaveris, faciet te firmum assidua meditatio. *Epist. 82.*
90. Omnis dies, omnis hora, quam nihil simus ostendit, et aliquo argumento recenti admonet fragilitatis oblitus, cum æterna meditates, respicere cogit ad mortem. *Epist. 10.*
- Vide etiam tit. *Amicitia Dei*, sent. 80; *Desiderium*, sent. 55; *Exaudire*, sent. 36; *Lectio*, sent. 32; *Mors*, sent. 107; 130, 131, 242; *Profectus*, sent. 591; *Spiritus*, sent. 26.

MEDIUM.

- S. AUGUST. *Definitio.* Medium est in numeris, a quo ambo latera sibi met sunt æqualia. *Lib. 1 Musica*, cap. 12.
- S. GREGOR. NYZ. Medium est, quod cum æqualibus ab omni parte intervallis ab extremo abest. *Hom. 12, super Cant.*
- HUGO CARD. Medium dicitur quidquid est inter extremo. *Super Abacuc.*, cap. iii.

SENTENTIE PATRUM.

- S. AMEROS. 1. Facite vos dignos videri quorum in medio Christus sit; ubi enim pax, ibi Christus, quia pax Christus est. *Lib. 1, epist. 82 ad Vercellensem Eccles.*
- S. ANTONIN. 2. Medium in cunctis tene, ut possis comprehendere que sit latitudo et longitudo, sublimitas et profundum. *Prosec.*
3. Nam longitudo nimia, exterminium habere solet; latitudo incongrua, scissuram: sublimitas, ruinam: profundum, absorptionem. *Part. 1, tit. iii, cap. 7, § 4.*
- S. AUGUST. 4. Bone fine concludantur initia, ut principium medio, medium ne discrepet ultimo. *Serm. 8 ad Fratres in eremo.*
5. Omnia quanto clarius nota sunt, tanto magis in medio esse dicuntur. *Epist. 120*, cap. 17.
6. Quælibet rerum copulatio atque connexio, tunc maxime unum quiddam efficit, cum et media extremis, et mediis extrema consentiunt. *Lib. 1 Musica*, cap. 42.
- S. BERNARD. 7. Timendum est periculum in via, scilicet in medio stare, aut residere. *Serm. de Tribus ordin.*
8. Virtutes medium tenent: si vel ultra, vel infra quam oportuerit fiat, a virtute discedit. *Serm. de Donis Spirit. sanct.*, cap. 5.
9. Medium vitiorum virtus tenet, ac proinde sedula eget, non solum putatione, sed et circumsione. *Serm. 58, super Cant.*
10. Tene medium, si non vis perdere modum. *Lib. 2 de Consid. ad Eug. pap.*
11. Locus medius tutus est. *Ibid.*
12. Medium sedes est modi, et modus virtus. *Ibid.*

43. Non est sapientis habitare in longo, quod ultra medium sit: nec in lato, quod extra sit: nec in alto vel imo, quod alterum supra, alterum infra sit. *Ibid.*

44. Virtus est medium vitiorum utrimque reductum. *Prosec.*

45. Est quoddam medium inter nimis comedere, et nimis abstinere, et illud medium est virtus. Quod si omnino tale medium servare non potest homo, tamen hoc cavere potest, ne nimis a medio recedatur. *Lib. de Passione Domini*, cap. 42.

46. Medium tene, ne sis nimis tristis vel hilaris, nimis severus vel lenis, nimis socialis vel alienus, nimis tacitus vel verbosus, nimis dure loquens vel blande, nimis rigidus vel remissus. *De Sex alis Seraphim.*, cap. 7.

47. Verus amor nullum patitur medium inter se et objectum. *De Septem itineribus æterni*, itin. 4, dist. 6.

48. Qui stetit in medio discipulorum, sedit in medio doctorum, suspensus est in medio latronum. *Lib. 5, Compend. Theolog. verit.*, cap. 35-49. Natura in mediis delectatur, et per extrema corrumpitur. *Ibid.*

20. Medium est quidquid non eget rebus necessariis. *Lib. 2. Pædagog.*, cap. 1.

21. Plus amatur finis, quam medium. *Super I ad Cor.*, cap. 9, art. 9.

22. Virtus semper vult medium; nimis diligere, malum est; minus diligere, malum est: sed ut jus exigere, bonum est. *Epist. ad Damas. Pap. de morte de Hieronymi.*

23. Virtus est medium vitiorum; sed in omnibus medium servare, ultra hominem est; ideoque summe virtuosus nemo discendus est. *In Decretis Gratiani.*

24. Nihil Salvator nisi modum amat. *Epist. 19 Eustochium.*

25. Medium hominis, labor est. *Super III Regum*, cap. III.

26. Ea que natura sua bona sunt, non debent propter ea que media sunt, exerceri: sed potius e converso, ea que media sunt, ad ea que principaliter bona sunt accurrenda, suscipi debent. *Collat. 21, Abbat. Teone*, cap. 15.

27. Medium virtutis iter tene: siquidem ipsius excessus et defectus a recta via abducentes, in peccata disinunt. *Lib. 3, epist. 320. ad Asclepium episc.*

28. Omne medium moralis virtutis, est medium rationis; sed solius justitiæ medium, est rei et rationis. 1, 2, quest. 64, art. 2.

SENTENTIE PAGANORUM.

29. Cernimus in universis medium quidem lau-

S. BONAV.

CLEMENS ALEX.

DIONYSIUS CARTHUS. S. EUSEBIUS SÆSAB.

GLOSS. DEC.

S. BIERON.

HUGO CARD.

JOAN. CASS.

S. ISIDORUS PEL.

S. THOMAS AQUINAS.

ARISTOTEL.

- dabile esse, extrema vero neque recta, neque laudabilia, sed vituperabilia esse. *Lib. 4 Ethic. ad Nicomach.*, cap. 7.
- ARISTOTEL. 30. Eum, qui medium ipsum conjectat, primum quidem a magis contrario discedere oportet. *Ibid.*, cap. 9.
31. Difficile est in unoquoque medium capere, ut circuli medium invenire, non cujuslibet, sed scientis est tantum. *Ibid.*
32. Cum consequi medium summe sit difficile, minima malorum sunt capienda: extremorum enim altero magis, altero minus delinquitur. *Ibid.*
33. Longe a delinquendo secedentes, ad ipsum tandem medium accedimus. *Ibid.*
34. Medium attingere consequive, difficile est, et in singulis maxime. *Ibid.*
35. Minima et parum vituperabilia, quæ si non longe absunt a medio, leviter: si longius, graviter: si longissime, gravissime sunt vituperanda. *Lib. 4 Moral.*, cap. 5.
- MELIOR, MELIUS.
- S. ISID. HISP. *Etymologia*. Melior dicitur, quia mollior, non durus aut ferreus: nam melius, quasi mollius. *Lib. 10. Etymol.* verbo *Melior*.
- SENTENTIE PATRUM.
- S. AMBROS. 1. Nullus pudor est ad meliora transire. *Lib. 5. epist. 31. ad Valentinianum imperat.*
- S. ANT. DE PADUA. 2. Felix est miseria, quæ ducit ad meliora: et felix nigredo, quæ candorem parit. *Serm. Don. 2. post Trin.*
- S. AUGUST. 3. Nemo securus esse debet in ista vita, quæ tota tentatio nominatur, ut qui fieri potuit ex deteriore melior, non fiat etiam ex meliore deterior. *Lib. 10. Confess.*, cap. 32.
4. Quanto melior, tanto esto mitior. *Epist. 54 ad Macedonium.*
5. Melior homo est, qui voluntate, quam qui necessitate bonus est. *De lxxxiii quest. quest. 2.*
6. Meliora sunt quædam singula, quam alia singula: sed meliora simul omnia, quam quælibet singula. *De bono viduitatis*, cap. 6.
7. Non ordo rectus aut ordo appellandus est omnino, ubi deteriores meliora subjiciuntur. *Lib. 1 de Libero arbitrio.*
8. Felix est necessitas, quæ in meliora compellit. *Epist. 45 ad Arment.*
9. Fieri non potest ut res deterior te faciat meliorem: deterius est quidquid cupis, tu melior es, et utique vis melior esse, quam es. *Super Psalm. xxxiii. conc. 2.*
10. Melior est, qui et bonis simul et malis bonus est, quam qui bonis tantum est. In *Manuali*, cap. 32.

11. Animus eum proficit, non dicitur major, sed melior. *De Quantis animæ*, cap. 16.
12. Deteriora melioribus sunt subdanda. *Lib. 2 de Lib. arb.*, cap. 10.
13. Apud Deum melior est, qui majoribus et pluribus, quam qui minoribus et paucioribus donis Dei dives est. *Epist. 32.*
14. Tanto nobis melius est, quanto magis in Deum imus, quo nihil melius est. *Epist. 52.*
15. Ibi meliora, ubi veriora, ubi æterna et incommutabilia. *Lib. 5 de Genesi ad lit.*, cap. 15.
16. Ille est melior, qui bonum amplius quam alius habet. *De Conjug. homo*, cap. 23.
17. In melius nos erimus homines, si prius nos homines esse agnoscamus. *Tract. 1 super Joan.*
18. Melior est anima, quam corpus, sed melior quam ipsa Deus. *Ibid.*, tract. 9.
19. Convertamur nos ad meliora, dum in nostra sunt potestate remedia. *Hom. 16. ex Hom. 53.*
20. Unus cuiusque diei opus considerans; adjuce aliquid priori, et festina ut fias melior. *Serm. 2 Exercitium*.
21. Quid perversus, quidve indignus, quam s. BERNARD. ut inde velis videri melior, unde videris deterior? *Serm. 16 super Cant.*
22. Minime pro certo est bonus, qui melior esse non vult: et ubi incipis nolle fieri melior, ibi etiam desinis esse bonus. *Epist. 91 ad Abbates Suestione congregatos.*
23. Multo facilius reperies multos scoculares converti ad bonum, quam unum quempiam de religiosis transire ad melius. *Epist. 96 ad Richardum Fontanens. abbat.*
24. Felix necessitas, quæ cogit in melius. *De Precept. et dispens.*
25. Qui ex spirituali dono putant se alius meliores, aliosque contemnunt tanquam viliores se, peste illius Pharisæi premuntur. *Lib. 1 de Passione Dom. cap. 29.*
26. In nulla temporali causa eligas meliora, in transitoriis rebus meliora non quæras, in rebus mundi meliora non concupiscas. *Serm. 17 ad Sororem.*
27. Lex æterna sancit, quod melioribus animam si conformaveris, nihil opus est iudice præmium deferente, tu te ipse excellentioribus addidisti: si autem studium ad peiora deflexeris extra ne quasieris ultorem, tu te ipse in deteriora detrusisti. *Lib. de Consolat. Philosoph.*, prosa 4.
28. Apud Dominum non gradus elegantior, sed vite melioris actio comprobatur. *Lib. 4 Pharesetra*, cap. 4.
29. Quod est simpliciter melius, in casu est sepe pejus, et pluribus periculosius. In *Fasciulario*, cap. 7.

BOETIUS.

V. REDA.

30. Omne quod est melius, est etiam rarius in mundo. *Lib. 2 de Profectu relig.*, cap. 15.
31. Medicina corpus, philosophia vero animam reddit meliorem. *Lib. 7 Stromat.*
32. Præclarum est semulari meliora. *Hom. 2 de Festis paschal.*
33. Impossibile est hominem in eodem statu semper permanere: sed aut peior fit, aut melior. *Doctr. 12.*
34. Homines tum meliores efficiuntur, cum ad Deum appropinquant. *De Octo vitiis cogitat.*
35. Vanitatem tanto magis fuge, quanto melior efficiaris. In *Epist. paron. ad Valerian.*
36. Notidie ad meliora tendamus: quantum nos addiderimus ad studium, tantum Deus apponet adiutorium. *Hom. 3 ad Manachos.*
37. Facilius inveniamus, qui ea que deteriora sunt, quam que meliora, seclentur. *Ibid.*, hom. 4.
38. Quanto meliora gerimus, vel agimus, et in optimis conversamur: tanto demonibus hæc graviora efficiuntur. *Super Iosue*, cap. xix.
39. Nulli te de operibus meliorem præferas, qui de his quoque intueris adhuc culpam per frigidus, quantos operatos iustitiam et defensores recte fidei sit Deus facturus, ignoras. *Super. Job*, cap. xxxviii.
40. Demones tanto atrociores sunt, quanto melius homines agere sibi videntur. *Ibid.*, cap. 41.
41. Sicut accepta contumelia bonus fit melior, ita malus de beneficio peior. *Super Joan.*, cap. viii.
42. Consideratio meliorum multum proficit ad humilitatem iustorum. *Lib. 3 Moral.*, cap. 23.
43. Meliora cæteris habere non prævalet, qui melior esse non studet. *Lib. 4 in I Reg.*, cap. iv.
44. Ne hoc præclare de te sentias, quod malis melior appareas, sed dote te bonis inferioriorem esse. Habetur apud *D. Joan. Damasc.*, lib. 2 *Parall.*, cap. 43.
45. Melior esto, alienis malis emendatus. Habetur apud *Div. Joan. Damasc.*, lib. 3 *Parall.*, cap. 102.
46. Ubi bonum et melius est, ibi boni et melioris non unum præmium est. *Epist. 2 ad Panmach.*
47. Melius semper ad comparationem deterioris respicit, non ad simplicitatem incomparabilis per se boni. *Ibid.*
48. Omne tempus, in quo te non meliorem senseris, hoc æstima perdidisse. *Epist. 4 ad Maurili filiam.*
49. Peccator vivens potest melior esse justo mortuo, si voluerit in eius transire virtutes. *Super Ecclesiasten*, cap. ix, super illud: *Est confidentia.*
50. Nihil bonum est, quod melius tollit. *Lib. 3 Didasc.*, cap. 14.
51. Quanto quis melior, magis tentatur. *Super Epist. ad Romanos*, cap. viii.

52. Desidia peiores, timore autem meliores efficiuntur. *Hom. 2 super 1 Cor.*
53. Nulla præterit dies in qua unusquisque se melior non evaserit. *Lib. 4 Hom. 4 ad Manachos.*
54. Quanto quisque extitit meliori, tanto erit procul dubio et humilior. *Prose.*
55. Eo autem quo te meliorem æstimas deterior factus es: si bonus es, meliorem te reputando, jam desinis esse quod es. *Lib. 2 de Tent. relig.*, cap. 4.
56. Non in eo quod dicitur, sed in eo quod est, melior ostendi debet. *Lib. 2 advers. Hares.*, cap. 54.
57. Quisquis ex deteriore jam melior esse cepit, caveat de acceptis extollit virtutibus; ne gravius per vanam gloriam corruat, quam prius cum per lapsum vitiorum iacebat. *Lib. 2 de Summo bono.*, cap. 8. sent. 8.
58. Anima dum cibo et potu male tractatur, fit melior. *Epist. ad Diogenetum.*
59. Ipse usus rerum, et quotidiana experientia, possunt docere quid sit verius et melius. *Lib. 3 de Divin. inst.*, cap. 7.
60. Si aliorum, quam melior esse appetis, non præmium, sed precipitium expectabis. *Epist. 131 ad quemdam Abbat.*
61. Quanto melior es, tanto vigilantius caveas astutias Satanae: qui non magnificat, si devoret simplices, cibus enim ejus electus est. *Ibid.*, epist. 137, ad Alexandr.
62. Quanto fueris cautior, tanto eris melior. *S. PETR. MAURIT. AB. CLENTIAC. SALVIANUS. Lib. 6. epist. 14 ad Eustach.*
63. Statim ut quis melior esse tentaverit, deterioris abiectione ab aliis calcatur. *Lib. 4 de Gubernat. Det.*
64. Ex hoc ipso barbaris deteriores sumus, si meliores non sumus, qui meliores esse debemus. *Ibid.*
65. Hoc ipso christiani deteriores sunt, qui meliores esse debent, et non sunt. *Ibid.*
66. Indecorum hoc sanctæ menti est, ut bona sua crescere, malis arbitretur alienis, et meliorem se esse æstimet, comparatione peiorum. *Ibid.*, lib. 2, ad *Eccles. cathol.*
67. Semper id melius est, quod optimo propinquius est. *Lib. 2 de Cato*, cap. 12, text. 66.
68. Natura omnibus in rebus, semper id quod melius est, expetit. *Lib. 2 de Generat. et interit.*, cap. 10, text. 59.
69. Quod a melioribus perfititur, melius est opus. *Lib. 4, Polit.*, cap. 3.
70. Consentaneum est ex melioribus ortos esse meliores. *Ibid.*, lib. 3, cap. 8.

SENTENTIE PAGANORUM.

ARISTOTEL.

71. Melior majora semper meretur, et optimus maxima. Lib. 4. *Ethic. ad Nicomach.*, cap. 3.
- PLATO. 72. Honor est meliora sequi, deteriora vero, quae meliora fieri possunt, quam optime perficere. *Sisygia 4*, lib. 5 de *Legibus*.
- PLIN. II. 73. Hoc tantum ceteris es major, quo melior. In *Panegy. de Trojano augusto*.
74. Non videri potest optimus, nisi qui est omnibus optimis in sua cujusque laude praestantior. *Ibid.*
- SENECA. 75. Qui se deteriorem facit, non sibi tantummodo nocet, sed etiam omnibus eis, quibus melior factus prodesset potuisset. De *Beata vita*, cap. 30.
76. Felix, qui ad meliora impetum dedit. *Epist.* 39.
77. Non faciunt meliorem equum aurei fraeni. *Epist.* 41.
78. Bona mens omnibus patet. *Epist.* 44.
79. Omnia impedimenta dimitte, et vacua bonae menti: nemo ad illam pervenit occupatus. *Epist.* 53.
80. Nulla sine Deo mens bona est. *Epist.* 73.
81. Non bonitas est, pessimis esse meliorem. *Epist.* 79.
82. Ad meliores transi. *Epist.* 104.
- Vide etiam tit. *Amor proximi*, sent. 22; *Desperatio*, sent. 31; *Prolatio*, sent. 229; *Praemium*, sent. 45; *Taciturnitas*, sent. 62.

MEMORIA.

- S. BASILIUS MAGNUS. *Definitio.* Memoria nihil aliud est, quam impressio cogitationum, velut in anima depicta. De *Virginit.*
- S. DONAV. Memoria est repositorium praeteritorum. Lib. 2 *Compendii theol. veritatis*, cap. 40.
- CASSIODOR. Memoria est per quam animus repetit quae audita, visa, factaque cognoscit. Super *Psalta*, car. vers. 19.
- HUG. A S. VICTORE. Memoria est ad mentis intuitum imaginaria quaedam representatio praeteritorum. De *fructu carnis et spirit.* cap. 12.
- S. JOAN. DAM. Memoria est species atque imago ab aliquo sensu mentisque agitatione, quae actu apparet, relicta. Lib. 2, de *Fide orthodox.*, cap. 20.
- Memoria est rei sensu et cogitatione percipit conservatio. *Ibid.*
- S. THOMAS AQUINAS. Memoria est thesaurus intentionum sensibilium. Part. 1 *Summa*, quest. 78, art. 4.
- CICERO. Memoria est firma animi rerum et verborum dispositionis perceptio. Lib. 1 de *Arte rhetor. ad Herenn.*
- PLATO. Memoria est sensus conservatio. *Sisygia 4 de Volutate.*
- Memoria est affectio animae, quae conservat eam,

quae in ipsa est, veritatem. *Sisygia 6, de definit.*

Differentia. Memoria et recordatio inter se differunt: memoria enim est conservatio rei receptae, recordatio autem rei praeteritae est resumptio. *Orat.* 20 de *Moderata.*

Inter sensum et memoriam hoc interest; sensus rei cujusque et ad inventum, memoria vero rei invente recordatio: ille excogitata reperit, haec reperta custodit. Lib. 2, *Differentiarum*, differrent. 20.

Inter memoriam, mentem, et cogitationem talis differentia est, quod memoria praeterita retinet, mens futura praevidet, cogitatio praesentia complectitur. *Ibid.*, differ. 21.

SENTENTIAE PATRUM.

1. Gravata conscientiam memoria delictorum, s. AMBROSIO, nisi medicina poseatur. Super. *Psalta*, xxxvii.
2. Memoriam mortis a mente rejiciunt impii, ne tristic cogitatio laetitiam cordis eorum perturbet. Super *Apocalypsim*, cap. xviii.
3. Laudabilis memoria beneficiorum, et maxime memoria creationis, redemptionis, et justificationis. Part. 4, tit. 2, de *Prudent.*, cap. 2, § 4.
4. Virtus abstinentiae memoriam nutrit. Part. 4, tit. iv. de *Temperantia*, cap. 4, § 1.
5. Sensus retrahunt memorie. Lib. 40 *Conf.*, cap. 10.
6. Memoria quasi venter est animi; laetitia vero atque tristitia, quasi cibus dulcis et amarus, cum memoria commendatur. *Ibid.*, cap. 14.
7. Quod memoriae meae non memini, non est in memoria mea: nihil autem tam in memoria, quam ipsa memoria est. Lib. 10 de *Trinit.*, cap. 14.
8. Acies animi, quae formatur ex memoria, cum recordando aliquid cogitamus, non ex ea specie procedit quam meminimus visam, quando quidem eorum meminisse non possemus, nisi vidissemus. *Ibid.*, lib. 11, cap. 7.
9. Memoria praeteritorum est, non praesentium. *Ibid.*, lib. 14, cap. 11.
10. Memoriam etiam mens est, unde et immemorantes dicuntur. De *Spiritu et anima*, cap. 34.
11. Omnium rerum thesaurus et custos est memoria, nec enarrari potest, tam grandis est ejus perplexitas, et animus ipsa est. *Ibid.*
12. Memoria consors et cooperatrix est rationis, quoniam sine ea ratio, nec ad incognita procedere, nec cogitorum scientiam retinere potest. *Ibid.*, cap. 37.
13. Memoria est vis animae accepta retinens, praeterita repetens, elapsa recolligens. *Ibid.*
14. Quanto tenacius et facilius puer meminit,

S. GREG. NAZ.

S. ISID. HISP.

S. ANTONIN.

S. AUGUST.

- tanto est laudabilior ingenii. Lib. 10, de *Trinit.*, cap. 11.
15. Memoria infida custos est excogitatorum. Lib. 2 contra *Academicos*, cap. 9.
16. Memoria non solum caetera omnia quae meminimus, comprehendit, sed etiam quod non obliviscimur nos habere memoriam: ipsa se memoria quodammodo tenet in nobis, quae non solum aliorum, sed etiam sui meminit. Lib. 2, de *Lib. arb.*, cap. 19.
17. Memoria quasi lumen est temporalium spatorum. Lib. 6 de *Musica*, cap. 8.
18. Nihil aliud agimus cum revocamus nos in memoriam, nisi quodammodo quod reposuimus, quaerimus. *Ibid.*
19. Memoria dicitur magnum quoddam adiutorium in hujus vitae negotiosissimis actibus. *Ibid.*, cap. 11.
20. Melius est habere bonam mentem, quam memoriam quantumlibet ingentem. *Prosev.*
21. Nemo enim malus es, qui bonam habet mentem, quidam vero pessimi memoria sunt mirabili; tanto pejore quanto minus possunt quod male cogitant oblivisci. Lib. 7 de *Civ. Dei*, cap. 3.
22. Memoria et ratio sunt ante doctrinam; sine his autem non potest esse ulla doctrina, ac per hoc nec virtus, quae utique discitur. *Ibid.*, lib. 19, cap. 3.
23. Cum labore meminimus, sine labore obliviscimur. *Ibid.*, lib. 22, cap. 22.
24. Audire et legere, et quae dicta sunt haurire memoria, quid est nisi bibere? Lib. de *Anima et orig.*, cap. 17.
25. Memoria inscrutabilis thesaurus est. *Ibid.*, lib. 4, cap. 7.
26. Memoria hominis sic est quomodo venter pecoris. Hom. 35 ex *Hom.*, 53.
- S. BERNARD. 27. Quid hoc infelicis casu potest estimari, ubi pereunte memoria, ratione, voluntate, tota animae substantia perimitur? *Serm.* 1 *Parvorum*.
28. Dulcis plane memoria, quam amor inducit. *Serm.* xix, super *Cant.*
29. Nihil prodest vidisse et audisse, nisi commendes memorie. Super *Ezech.*, cap. 10.
30. Sicut mors interimit vitam, ita oblivio extinguit memoriam. Lib. 4 *Moral.*, cap. 10.
31. Magnum memorie incentivum est consuetudo etiam perbrevis, his qui moribus praediti sunt gratiosis. *Orat.* 121 de *S. Cypriano*.
32. Memoria bona est jucundior animae, quam oleum corpori. Super *Ecclesiasten*, cap. 7.
- S. HIERON. 33. Memoria tenacitatem antiquior senecta dissolvit. *Epist.* 21 ad *Paulum Cordiensem*.
34. Memoria Dei excludit cuncta flagitia. Lib. 7 super. *Ezech.*, cap. xxxi. sup. illud; *Mei obvia es*.

S. BERNARD

GILFEBERT. ANGLICUS.

GLOSS. INT.

S. GREGORIUS MAGNUS. S. GREGORIUS NAZ.

S. HIERON.

35. Nihil prodest vidisse et audisse, nisi ea quae videris, et audieris, in memoria reponeris thesauro. *Ibid.*, lib. 12, cap. 40 super illud; *Vide oculis tuis*.

36. Memoria honorum in tempore tribulationis, animum per spem erigit: memoria malorum in tempore prosperitatis, ad custodiam sui cautelam facit. Super *Psalta*, xxxvii, cap. 46.

37. Homo quando in hac vita est, debet anteacta mala assidue ad memoriam revocare. *Supra, Thren.*

38. Nullo pondere gravius premitur anima, nihil tam vehementer mentis restringit oculos, nihil magis dejicit ac prosternit, quam male actae vitae, ac peccatorum recordatio. *Homil.* 37, super *Matthaeum*, *Oper. perfect.*

39. Jucunda bene actae vitae memoria, quasi tranquillitas post tempestatem veniens, conturbatam facile animam consolatur. *Ibid.*, hom. 54.

40. Duplex malum est, pertinax injuria memoria: tum quia nullam ipsa apud Deum meretur veniam, tum quia reliqua peccata, etsi condonata, denovo in integrum restituntur. *Hom.* 20, ex diversis, in *Matth.*

41. Nihil profecto, nihil Deus ita aversatur ac odit, sicut hominem injuria memorem. *Ibid.*

42. Magnum quiddam operatur memoria De magnum autem etiam cum et nos ejus habemus memoriam. Hoc quippe facit eligere bona, illud autem impetrare, et ad effectum perducere. *Hom.* 26, sup. *Epist. ad Hebr.*

43. Vis illa, quae meminimus, est memoriae ac recordationis origo ac promptuarium. Lib. 2, de *Fide orthodox.*, 20.

44. Rerum omnium thesaurus, memoria est: ipsa est enim custos rebus inventis, ipsa cogitatis. Lib. 1, de *Summo bono*, cap. 13, sentent. 6.

45. Bonorum frequentius, quam malorum habenda est memoria. *Homil.* 6 in cap. VI, *Epist.*, ad *Rom.*

46. Infelix cor, quod evangelica tenere mysteria centies, perfecta non sufficit; et semel tantum aspectu mulieris formae memoriam non amittit. Lib. 7, *epist.* 18, ad *Guillem Comitis*.

47. Memoria non quaevis bona est, sed ea sola quae rerum honorum meminit: malorum enim non oblivisci nec maxime. De *Agricult.*

48. Ea, quae magna aestimamus, magis memorie infingimus. 1, 2. quest. 47, art. 2.

SENTENTIAE PAGANORUM.

49. Futura repeti memoria nequeunt, sed opinione potius comprehendunt et spe praesumpti possunt: memoria tamen ad praeterita refertur. De *Memoria, et reminiscens*.

HUGO A S. VICTORE.

S. JOANNES CHRYSOST.

S. JOANNES DAMASCEN.

S. ISID. HISP.

ORIGEN.

S. PETRUS DAMIANUS.

PHILO JUD.

S. THOMAS AQUINAS.

ARISTOTELES.